

Grey Scale #13



DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

# AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

JAWNE

~~POUFNE~~

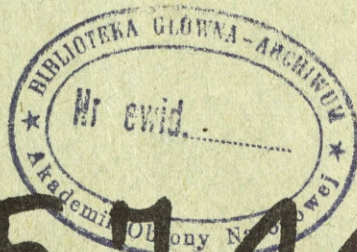
Egz. nr ..... 3



Płk dypl. Mieczysław KOZŁOWSKI

DOKTRYNY NARODOWE GŁÓWNYCH PAŃSTW NATO  
ORAZ STRATEGIE WOJENNE I KONCEPCJE STRATEGICZNE

Wykład



55711

WARSZAWA

1989



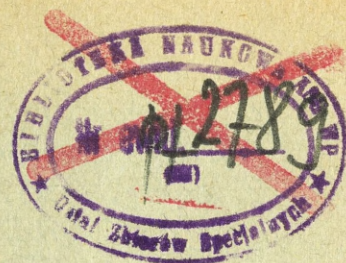
# AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

JAWNE

~~POUFNE~~

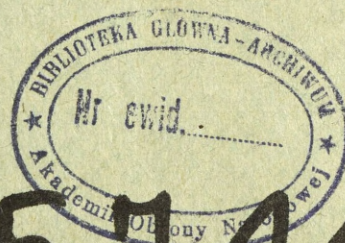
Egz. nr 000... 3



Płk dypl. Mieczysław KOZŁOWSKI

DOKTRYNY NARODOWE GŁÓWNYCH PAŃSTW NATO  
ORAZ STRATEGIE WOJENNE I KONCEPCJE STRATEGICZNE

Wykład



55711

WARSZAWA

1989

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP  
KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

JAWNE

ZATWIERDZAM  
SZEFA KATEDRY RWIAO

*[Signature]*  
płk dr Janusz WISNIEWSKI

~~POUFNE~~

Egz. nr ...3



*Andrius*

DOKTRYNY NARODOWE GŁÓWNYCH PAŃSTW NATO  
ORAZ STRATEGIE WOJENNE I KONCEPCJE

STRATEGICZNE

Wykład

*Intelektualizm  
w. „MARNIE”*

*27.01.2003*

*ppłk. K. Kertolko*

OPRACOWAŁ:

*[Signature]*  
płk dypl. Mieczysław KOZŁOWSKI

SPRAWDZIŁ:

Z-CA SZEFA KATEDRY RWIAO

*[Signature]*  
ppłk dr Leopold CIBOROWSKI

WARSZAWA

1988 r.

## WSTĘP

Program kształcenia słuchaczy w ASG WP przewiduje - między innymi - studiowanie charakteru ewentualnej przyszłej wojny oraz zasad jej prowadzenia przez siły zbrojne naszych potencjalnych przeciwników. Ponieważ problemów dotyczących zasad prowadzenia wojny nie można rozpatrywać w oderwaniu od ogólnych założeń doktrynalnych głównych państw NATO oraz od strategii i koncepcji strategicznych dowództwa NATO, dlatego właśnie problematyka ta stanowi treść niniejszego wykładu.

W wykładzie z I KW Wład omawiane będą doktryny Stanów Zjednoczonych, RFN, Wielkiej Brytanii i Francji a także strategię wojenne i koncepcje strategiczne USA i NATO /rozliczenie czasu i ograniczenia kolorem czarnym/.

W wykładzie z PSOT, KOT, KOT OTK - zgodnie z brzmieniem tematu - nie omawia się doktryny Francji natomiast większą uwagę zwraca się na rodzaje wojen, ich treść, sposoby i formy prowadzenia /rozliczenie czasu i ograniczenia kolorem zielonym/.

## 1. ZNACZENIE PODSTAWOWYCH POJĘĆ.

/fotieogramy 1-5/.

Podstawowe pojęcia używane w dokumentach oficjalnych i w literaturze wojskowej zachodniej przybierają najczęściej następujące zbliżone znaczenia.

Polityka narodowa - to długoterminowa działalność państwa w sferze politycznej, ideologicznej, wojskowej, ekonomicznej, naukowo-technicznej i innych, mająca zapewnić osiągnięcie celów o znaczeniu państwowym /ogólnonarodowym/.

W swej istocie polityka narodowa jest naczelną wytyczną wyrażoną w generalnych zasadach obowiązujących we wszystkich znaczących /wyżej wymienionych/ dziedzinach działalności państwa.

Doktryna narodowa - to program działania w sferze polityki narodowej w pewnym etapie rozwoju sytuacji międzynarodowej, dostosowany do określonych warunków polityczno-militarnych i określonego obszaru geograficznego, odzwierciedlający cele polityki państw i obowiązujące zasady postępowania.

W Stanach Zjednoczonych doktryną narodową nazywane są w zasadzie programy ogłaszane przez prezydentów. Zaakceptowany przez Kongres program prezydenta zostaje uznany jako doktryna i stanowi podstawę do formułowania poglądów oraz organizowania działalności we wszystkich ważniejszych dziedzinach polityki państwowej, zwłaszcza militarnej.

Strategia narodowa - to umiejętność działania kierownictwa politycznego w zakresie użycia wszystkich elementów potencjału państwa do osiągnięcia celów polityki narodowej w czasie pokoju i wojny. W odniesieniu do problemów militarnych strategia narodowa zajmuje się głównie decydowaniem o użyciu sił zbrojnych oraz ich współdziałaniu z innymi elementami potencjału państwa.

Polityka wojskowa - to działalność władz państwowych i wojskowych ukierunkowana na budowę systemu militarnego mającego zapewnić realizację celów polityki narodowej przy pomocy środków wojskowych. Stanowi ona integralną część polityki narodowej, jest jej funkcją w dziedzinie militarnej.

Strategia wojenna - to oficjalnie uznany system poglądów i przedsięwzięć dotyczący charakteru ewentualnej wojny i wykorzystania potencjału militarnego do osiągnięcia celów polityki narodowej. Obejmuje ona teoretyczną i praktyczną działalność kierownictwa wojskowego w zakresie przygotowania kraju i jego sił zbrojnych do prowadzenia wojny.

Koncepcja strategiczna - to rozwinięcie jednej z głównych zasad lub dziedzin obowiązującej strategii wojennej, zawierająca wnioski z oceny aktualnej sytuacji strategicznej. Określa ona sposób działania, swego rodzaju formułę roboczą wyższego kierownictwa wojskowego, mający na celu wytworzenie warunków umożliwiających realizację wymogów strategii wojennej.

Doktryna wojenna - jest pojęciem różnie interpretowanym i stosowanym. Najczęściej bywa ono używane w znaczeniu szczególnym, jako zespół zasad i sposobów działania w operacji i walce rodzajów sił zbrojnych lub wojsk.

Niekiedy pojęcie doktryna wojenna jest używane zamiennie ze strategią wojenną.

W takim użyciu doktryna wojenna to - panująca w określonym czasie i odzwierciedlająca aktualne poglądy kierownictwa wojskowo-politycznego - teoria prowadzenia wojny, oparta na doświadczeniach wojen minionych i przewidywaniach przyszłego pola walki. Ustala ona lub konkretyzuje poglądy na charakter i sposób prowadzenia przewidywanych działań wojennych oraz wynikające z nich założenia strategiczne i taktyczne, a także plany organizacji i szkolenia wojsk w czasie pokoju.

## 2. DOKTRYNA USA /foliogramy 6-7/.

W wyniku II wojny światowej system kapitalistyczny został znacznie osłabiony a Stany Zjednoczone wysunęły się na jego czołowe miejsce. Oznaczało to odejście Stanów Zjednoczonych od uznawanych przed wojną zasad izolacjonizmu, przyjęcie roli głównej siły i organizatora walki antysekularystycznej oraz przyjęcie polityki ekspansji na cały glob ziemski. Rozwój socjalizmu i ograniczanie wpływów kapitalizmu postawiły Stany Zjednoczone w obliczu konieczności "ratowania" upadającej formacji społecznej, mobilizowania świata kapitalistycznego do walki z siłami postępowymi i ruchami narodowyzwolenческими. W ten sposób zostały stworzone warunki do forsowania elementów polityki wojskowej USA w doktrynach narodowych pozostałych państw Zachodu, a także innych.

Polityka narodowa /foliogram 6/ odgrywa specyficzną rolę przy wprowadzaniu w życie celów polityki narodowej Stanów Zjednoczonych. Groźba użycia siły, ewentualnie bezpośrednia interwencja zbrojna, ma stworzyć dogodne warunki do stosowania środków politycznych /dyplomatycznych/, ekonomicznych i ideologicznych dla osiągnięcia celów polityki narodowej.

Zasadniczy cel amerykańskiej polityki narodowej, tj. osiągnięcie i utrzymanie hegemonicznej pozycji Stanów Zjednoczonych w świecie kosztem osłabienia lub zniszczenia socjalistycznego systemu społecznego ma być osiągnięty przez stopniową realizację celów pośrednich wytyczanych na konkretnie ustalony okres historyczny.

Celem polityki narodowej Stanów Zjednoczonych w sferze zewnętrznej jest zabezpieczenie "życiowo ważnych interesów", czyli podporządkowanie wszystkich krajów kapitalistycznych i rozwijających się, powstrzymanie procesu przemian rewolucyjnych w świecie, burzenie systemów politycznych w tych krajach, gdzie nastąpiły bądź dokonują się przemiany rewolucyjne. W tym celu Stany Zjednoczone w pełni wykorzystują powiązania wojskowo-polityczne z państwami sprzymierzonymi i zaprzyjaźnionymi zwiększają swoją obecność wojskową w różnych ~~rejonach~~ rejonach świata, a pomoc ekonomiczną krajom rozwijającym się warunkują ustępstwami politycznymi i w konsekwencji zwiększają zależność

tych państw od Stanów Zjednoczonych. Do życiowo ważnych interesów zalicza się także zachowanie dostępu do zagranicznych źródeł surowcowych jako "niezbędnego warunku do utrzymania ekonomicznej i wojskowej siły Stanów Zjednoczonych".

Cele amerykańskiej polityki narodowej mają być realizowane formami, metodami i środkami rozpracowywanymi przez doktrynę i strategię narodową w sferze politycznej /dyplomatycznej/, ekonomicznej, naukowo-technicznej i militarnej. Należy do nich przede wszystkim:

- potrzeba zawierania, ewentualnie korygowania porozumień międzynarodowych w taki sposób, aby stwarzały możliwość większej elastyczności i zdolności reagowania przy rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i dogodniejszego podporządkowywania polityki innych państw interesom Stanów Zjednoczonych;

- elastyczne podejście do udzielania pomocy gospodarczej i wojskowej państwom respektującym określony stopień zaangażowania proamerykańskiego;

- preferowanie groźby użycia siły przed faktyczną interwencją zbrojną;

- stosowanie teorii "przedłużonego odstraszenia" opartej na stale rosnącej gotowości do interwencji wojskowej w każdym rejonie świata;

- długotrwałe i elastyczne planowanie umożliwiające w ramach strategii narodowej efektywne rozwiązywanie nieprzewidzianych okoliczności i niedopuszczenie do częstych zmian doktrynalnych.

Jako, że aktualnie obowiązująca doktryna Reagana /foliogram 7/ oparta została na Doktrynie Cartera i jego "dyrektywie 59" przypomnijmy ich główne założenia.

Istota doktryny Cartera była zapowiedź utrzymania przez Stany Zjednoczone pozycji najsilniejszego mocarstwa i odzyskania dawnej hegemonii w świecie. Znalazło to wyraźne odzwierciedlenie we fragmencie orędzia Cartera stwierdzającym, że: "Każda podjęta przez jakąkolwiek siłę zewnętrzną próba zapewnienia sobie kontroli nad rejonem Zatoki Perskiej będzie uważana za atak na żywotne interesy Stanów Zjednoczonych. Próbie takiej Stany Zjednoczone przeciwstawia się wszelkimi niezbędnymi środkami, z użyciem siły militarnej włącznie".

Wymienienie Zatok Perskiej ma znaczenie reprezentatywne, bowiem w tym rejonie /w Iranie/ zostały podważone założenia doktryny Nixona /podzielonej odpowiedzialności/, tam też koncentrują się amerykańskie zainteresowania ze względu na uzależnienie od dostaw ropy naftowej, a także z uwagi na obawy o losy zaprzyjaźnionych monarchii arabskich.

Zapowiedziane przez Cartera dążenie do utrzymania prymatu militarnego w świecie i dominacji nad określonymi obszarami było wyraźnym odejściem Stanów Zjednoczonych od doktryny Nixona i powrotem w polityce do globalizmu /i interwencjonalizmu/. Oznacza to ponowne przyjęcie przez Stany Zjednoczone odpowiedzialności za "obronę całego Zachodu" i "bezpieczeństwo" swoich sojuszników, a tym samym możliwość podejmowania różnych akcji interwencyjnych /głównie militarnych/ na arenie międzynarodowej. Tak określone założenia doktryny Cartera stają się w swej istocie styczne z doktryną powstrzymywania /Trumana/ i stanowiącą podłoże polityczne zimnej wojny.

Wdrażanie założeń doktryny Cartera wyrażało się w dążeniu Stanów Zjednoczonych do:

- restauracji lub modyfikacji rozpadłych i tworenia dodatkowych bloków polityczno-militarnych oraz baz wojskowych;
- rozbudowy i modernizacji wszystkich komponentów potencjału militarnego, ze szczególnym naciskiem na zwiększenie możliwości interwencyjnych Stanów Zjednoczonych i wzmocnienie ich obecności militarnej /morskiej/ w rejonie Oceanu Indyjskiego.

Inspirowana przez Stany Zjednoczone rozbudowa i modernizacja potencjału militarnego obejmuje realizację programów mających na celu tzw. dozbrojenie NATO /decyzja o rozmieszczeniu w Europie Zachodniej broni rakietowo-jądrowej o przeznaczeniu strategicznym i operacyjnym tzw. środki eurostrategiczne - Pershing 2, Cruise; doskonalenie właściwości bojowo-technicznych wszystkich środków walki; formowanie sił szybkiego reagowania/.

Realizacja założeń doktryny Cartera ma zapewnić Stanom Zjednoczonym swobodę interwencji zbrojnej w każdym miejscu na globie ziemskim uznanym za "rejon ich żywotnych interesów". Przewiduje możliwość wczesnego użycia taktycznej broni jądrowej.

Z założeniami doktryny Cartera, zwłaszcza w rozszerzeniu możliwości interwencji zbrojnej i przewidywaniem wczesnego użycia środków jądrowych wiąże się modyfikowanie planowania użycia i rozwoju broni jądrowej. Kierunki działania w tym zakresie zostały wytyczone w Dyrektywie prezydenckiej 59 podpisaną przez Cartera w lipcu 1980 r.

Dyrektywa ta rozszerza wielowariantowość użycia broni jądrowej i kładzie nacisk na zwiększenie możliwości amerykańskich systemów broni raketowo-jądrowej do wykonania uprzedzającego uderzenia /zmasowanego i selektywnego/ oraz zachowania zdolności do kolejnych uderzeń jądrowych. Dyrektywa zakłada między innymi - oprócz zmasowanych uderzeń jądrowych w wojnie strategicznej - warianty ograniczonego, selektywnego niszczenia obiektów ściśle wytypowanych, mających żywotne znaczenie dla przeciwnika. Za takie obiekty uznano: polityczno-administracyjne ośrodki kierowania państwem i stanowiska dowodzenia siłami zbrojnymi, rejeiny rozmieszczenia środków jądrowych, ośrodki przemysłu zbrojeniowego oraz obiekty infrastruktury /węzły łączności, komunikacji itp./.

W dziedzinie rozwoju potencjału jądrowego dyrektywa 59 zaleca rozbudowę strategicznych sił jądrowych i kosmicznego systemu rozpoznania celów /szczególnie ważnych w systemie obronnym przeciwnika/ do takich rozmiarów, aby Stany Zjednoczone, mimo wymiany ciosów jądrowych zachowały zdolność do wykonania drugiego i kolejnych uderzeń jądrowych. Zdolność tą mają zapewnić siły i środki tzw. bezpiecznej rezerwy strategicznej, które odpowiednio zabezpieczone przed uderzeniem przeciwnika i użyte w końcowej fazie wojny jądrowej mogłyby odegrać decydującą rolę w osiągnięciu zwycięstwa.

Stosownie do zamiaru zniszczenia obiektów mających bezpośredni wpływ na przebieg wojny, broń jądrową może być użyta już w jej pierwszej fazie. Tracą zatem znaczenie uznawane dotychczas stopnie eskalowania konfliktu zbrojnego. Zanika tym samym granica między wojną konwencjonalną i jądrową, a zarysowuje się nowy podział na wojnę ograniczoną i strategiczną. Podział ten oznacza skalę i zakres zaangażowania potencjału militarnego,

a nie rodzaj zastosowanych środków walki. Wojna ograniczona może być prowadzona z użyciem środków konwencjonalnych taktycznej broni jądrowej a nawet z selektywnym zastosowaniem strategicznej broni jądrowej.

Zapewnienie wiarygodności i skuteczności zmodyfikowanych założeń prowadzenia wojny wymaga spełnienie kilku warunków, do których zostały zaliczone m.in.:

- stała gotowość do uprzedzającego użycia broni jądrowej;
- możliwość użycia broni jądrowej w każdej fazie wojny i rezygnacja z wyraźnego rozgraniczenia między działaniami konwencjonalnymi a działaniami z użyciem broni jądrowej;
- użycie broni jądrowej w taki sposób i w takim zakresie, aby wskazywało przeciwnikowi na ograniczony charakter wojny;
- możliwość użycia broni jądrowej w sposób selektywny przeciwko wybranym obiektom.

Ważnym czynnikiem zwiększającym skuteczność nowej koncepcji użycia broni jądrowej ma być zdolność systemów raketowo-jądrowych do precyzyjnego uderzenia/"punktowy atak nuklearny" lub "uderzenie z chirurgiczną dokładnością"/ na ważne selektywnie wybrane obiekty przeciwnika.

Doktryna Reagana - to zaakceptowana doktryna Cartera i jego dyrektywa 59, a także zintensyfikowany program rozwoju zbrojeń oraz dozbrojenie NATO w nowe środki eurostrategiczne.

Celem doktryny Reagana jest uzyskanie strategicznej przewagi nad państwami Układu Warszawskiego, natomiast celem ukrytym jest osłabienie a następnie zniszczenie systemu socjalistycznego .

Aktualnie Stany Zjednoczone uważają Związek Radziecki za jedyny kraj, który dysponuje potencjałem zdolnym do pokrzyżowania realizacji celów ich polityki narodowej, nie wykluczają jednak możliwości zagrożenia ze strony trzeciego kraju. W związku z tym zostały ustalone następujące cele:

- odbudowanie i utrzymanie strategicznej i regionalnej przewagi Stanów Zjednoczonych oraz ich sojuszników nad Związkiem Radzieckim i państwami Układu Warszawskiego a także wykorzystywanie tej przewagi do prowadzenia polityki "z pozycji siły";

- systematyczne rozszerzanie środków, przede wszystkim bazy produkcyjnej i zapasów surowców strategicznych, zapewniających wzrost potencjału wojskowego Stanów Zjednoczonych i NATO, wykorzystywanie w większym zakresie źródeł materialnych swoich sojuszników do realizacji wspomnianego celu;

- zapewnienie politycznej, terytorialnej i wojskowej integracji Stanów Zjednoczonych i ich sojuszników;

- blokowanie rokowań rozbrojeniowych, aprobowanie jedynie porozumień, które faktycznie nie limitują wzrostu potencjału wojskowego USA i ich sojuszników;

- przy współpracy z pozostałymi państwami NATO i Japonii, ograniczenie dostępu Związku Radzieckiego i jego sojuszników do nowych technologii, zapobieganie akcjom, które prowadziłyby do wzmocnienia ich ekonomiki i umożliwiły rozwój nowoczesnych systemów uzbrojenia;

- zahamowanie dalszego rozszerzania się międzynarodowego wpływu krajów systemu socjalistycznego i zabieganie o ograniczenie obecności sił zbrojnych Związku Radzieckiego na terytorium jego sojuszników;

- uniemożliwienie produkcji broni jądrowej i wprowadzania jej do uzbrojenia w państwach, które dotychczas tej broni nie posiadają;

- w przypadku konfliktu zbrojnego kontrolowanie jego eskalacji, dążenie do natychmiastowego osiągnięcia celów politycznych i zakończenia wojny w warunkach dogodnych dla Stanów Zjednoczonych.

### 3. DOKTRYNA REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC /foliogramy 8-9/.

U podstaw polityki RFN legły dążenia zachodniemieckich klas posiadających do zachowania i umocnienia ustroju kapitalistycznego i jego obrony przed społeczno-politycznymi ruchami rewolucyjnymi oraz kontynuowania ekspansjonistycznej polityki skierowanej tradycyjnie na Wschód. Dążenia te były i są maskowane wobec społeczeństwa hasłami rzekomego stałego zagrożenia ze strony państw socjalistycznych oraz wewnętrznego i międzynarodowego komunizmu.

Polityka RFN zmierza do ugruntowania silnej pozycji w Europie Zachodniej zgodnie z wielkoniemieckimi aspiracjami. Stąd też systematyczne tworzenie i umacnianie przesłanek perspektywicznego zjednoczenia Niemiec na kapitalistycznej bazie.

Cel ten leży u podstaw programów politycznych wszystkich partii burżuazyjnych RFN. Celowi temu podporządkowana jest także polityka sojuszków, zwłaszcza udział w NATO, stanowiąca niezmienną zasadę zachodniemieckiej polityki militarnej. Deklarowanym przez rząd boński tendencjom odprężeniowym przerzy systematyczne zwiększanie siły bojowej Bundeswehry oraz wysiłki czynione w kierunku umacniania struktury militarnej i politycznej NATO. Ze wszystkich europejskich państw NATO najaktywniej RFN występuje za dalszą obecnością amerykańskich sił zbrojnych w Europie Zachodniej, w tym sił jądrowych.

RFN, działając na rzecz dalszego umacniania sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi, dąży jednocześnie do oparcia go na zasadzie partnerskiego respektowania wzajemnych interesów. Zasada ta zdaniem rządu RFN, powinna być stosowana nie tylko w dwustronnych stosunkach RFN-USA, ale stać się podstawą stosunków Stanów Zjednoczonych z Europejskimi państwami NATO, a w dalszej perspektywie - ze zjednoczoną politycznie, militarnie i ekonomicznie Europą Zachodnią. Rząd boński dąży także do zacieśnienia współpracy wojskowo-politycznej z innymi państwami NATO, zwłaszcza Francją, głównie w kierunku ponowegę zbliżenia jej do paktu.

Doktryna RFN nie stanowi samodzielnego wytworu zachodniemieckiej myśli polityczno-wojskowej, bowiem jej kształt i główne treści określone są przez obowiązujące w NATO amerykańskie

poglądy na przygotowanie i prowadzenie wojny. Specyficzną właściwością zachodniemieckiej doktryny jest teza tzw. kwestii niemieckiej jako nadal otwartej i tymczasowości uregulowań w tym zakresie.

Podstawowe założenia doktryny RFN oparte są na następujących przesłankach:

- RFN jako państwo średniej wielkości, nie jest w stanie zapewnić sobie bezpieczeństwa wyłącznie własnymi siłami, może je natomiast zagwarantować poprzez udział w NATO;

- sojusz i współdziałanie ze Stanami Zjednoczonymi stanowią dla RFN czynnik o podstawowym znaczeniu dla jej koncepcji polityki bezpieczeństwa;

- Bundeswehra powinna odpowiadać wymogom współczesnego pola walki stosowanie do założeń natowskich.

RFN zajmuje drugie miejsce, po Stanach Zjednoczonych, pod względem potencjału ludnościowego, produkcji przemysłowej i potencjału naukowo-technicznego.

RFN eksportuje uzbrojenie i sprzęt wojskowy do około 90 państw świata / 10 NATO, 33 Afryka, 20 Bliski, Środkowy i Daleki Wschód, 14 Ameryka Łacińska/. ^

W latach 1981-84 wyeksportowano za sumę 6,3 mld dolarów /4,3% eksportu światowego/ i uplasowała się na piątym miejscu w świecie.

Od 1985 r. RFN uczestniczy w budowie amerykańskiego strategicznego systemu obrony przeciwrakietowej /SDI/ co między innymi daje jej dostęp do najnowszych osiągnięć amerykańskiej nauki, techniki i technologii.

Proces dynamicznego rozwoju sił zbrojnych warunkuje stały wzrost nakładów finansowych i materiałowych. Na przestrzeni ostatnich osiemnastu lat wydatki na Bundeswehrę wzrosły z 19,4 w 1970 r. do 51,4 mld marek w 1988 r., czyli ponad 2,6 krotnie. Bundeswehra obecnie jest najsilniejszą, nowocześnie uzbrojoną i doskonale wyszkoloną armią państw Europy Zachodniej /foliogram 8/.

W miarę wzrostu siły Bundeswehry i zwiększania wkładu RFN do NATO rośnie liczba niemieckich żołnierzy, którzy pracują w połączonych dowództwach i sztabach. Wywierają oni coraz to

większy wpływ na decyzje polityczne, planowanie wojenne i realizację praktycznych przedsięwzięć w ramach NATO. W 1987 r. w organach NATO pracowało ponad 2 600 żołnierzy Bundeswehry, w tym 24 generałów i około 650 oficerów /fotogram 9/.

RFN udzielając pełnego poparcia zbrojeniom w Europie Zachodniej nie tylko demonstruje solidarność sojuszniczą wobec USA i NATO, ale ma na uwadze i własne cele łączenie polityki militarnej z zagraniczną.

#### 4. DOKTRYNA WIELKIEJ BRYTANII.

Wielka Brytania od kilku lat lansuje politykę pełnego zaangażowania i wierności sojuszowi NATO, co nie pozostaje bez wpływu na jej zainteresowanie obszarami zamorskimi. Ma ona ambicję odgrywania wiodącej roli wśród europejskich państw NATO. W sferze realizacji tej polityki Wielka Brytania akceptuje natowskie koncepcje strategiczne, zajmuje sztywne stanowisko w sprawach odprężenia i rozbrojenia oraz ściśle współpracuje z państwami NATO w dziedzinie politycznej i militarnej.

Praktycznym wykładnikiem polityki Wielkiej Brytanii jest wydzielenie do NATO całego potencjału jądrowego oraz około 80% sił konwencjonalnych /fotogram 8/. Wielka Brytania dąży do wzmocnienia udziału brytyjskich sił lądowych i powietrznych w siłach zbrojnych NATO w Europie. Wkład wojskowy Wielkiej Brytanii do NATO koncentruje się głównie na środkowoeuropejskim TDW, gdzie stacjonuje Brytyjska Armia Renu, w rejonie wschodniego Atlantyku i kanału La Manche oraz w coraz większym stopniu na północnoeuropejskim TDW /Dania i Norwegii/. Ponadto Wielka Brytania aktywnie uczestniczy we wspólnych przedsięwzięciach państw NATO mających na celu wzmocnienie sił zbrojnych paktu, między innymi bierze udział w szkoleniu i ćwiczeniach wojsk oraz w rozbudowie infrastruktury /budowa baz, instalacji i urządzeń wojskowych oraz systemów łączności, zaopatrywania i komunikacji/. Udestępnia też armiom innych państw sojuszniczych swoje poligony, magazyny, uczelnie wojskowe oraz instytuty i ośrodki naukowe-badawcze. Spełniając w planach NATO istotną

rolę zaplecza na europejskim TW, Wielka Brytania udostępnia swoje terytorium dla instalacji urządzeń wojskowych oraz baz merskich i lotniczych, z których mogą być rozwijane operacje merskie i powietrzne. Na terytorium Wielkiej Brytanii obok 8 amerykańskich baz lotniczych, w których stacjonuje bliskie 30 tys. żołnierzy, znajdują się 22 magazyny broni jądrowej /14 WB, 7 USA i 1 NATO/.

Znaczny jest również udział przedstawicieli Wielkiej Brytanii w organach NATO /około 3 350 oficerów i generałów/.

Wielka Brytania będąc jedynym europejskim krajem wnoszącym wkład do strategicznych sił jądrowych paktu, zamierza modernizować te siły, a poprzez posiadanie głowic własnej konstrukcji - zastrzec sobie niejako prawo do niezależnego ich użycia.

W celu zachowania wpływów w państwach byłego imperium Wielka Brytania nadal utrzymuje na terytoriach zamorskich bazy i garnizony wojskowe, chociaż znacznie mniejsze niż w przeszłości. Ich zadaniem jest demonstracja brytyjskiej obecności na tych terytoriach, utrzymywanie w stanie używalności instalacji i urządzeń w bazach, aby w razie potrzeby można je było wykorzystać między innymi do przerzutu wojsk. W ten sposób Wielka Brytania zapewnia sobie możliwość angażowania się w konflikty lokalne, zagrażające - jej zdaniem - interesom brytyjskim lub natowskim. Stanowisko to pokrywa się z amerykańską koncepcją zaangażowania militarnego poza dotychczasową strefą odpowiedzialności NATO, jeśli wymagać tego będzie obrona obszarów uznanych za żywotnie ważne dla Zachodu. Z koncepcją tą łączą się amerykańskie plany użycia sił szybkiego reagowania w ramach NATO, czym Wielka Brytania jest również zainteresowana.

## 5. DOKTRYNA FRANCJI.

Uwzględniając istniejący układ sił na świecie i jego podział na przeciwstawne obozy, Francja już od wielu lat realizuje doktrynę odstraszania silnego przez słabszego. Oznacza to, że zapobieganie wojnie polega na zakładaniu użycia broni jądrowej w razie naruszenia terytorium lub bezpośredniego zagrożenia "żywych interesów" Francji.

Aktualnie podstawą polityki militarnej Francji jest doktryna odstraszania i zmasowanego odwetu. Jej istotą jest "odstraszanie jądrowe", które może zapobiec powstawaniu napięć i wybuchowi konfliktu zbrojnego.

Rozwinięcie tej doktryny stanowi strategia wojenna, której idea jest zawarta w trzech zasadach:

- prawa do bezpieczeństwa;
- niezawisłości decyzji;
- wierności międzynarodowym sojuszem i porozumieniem.

Zasada prawa do bezpieczeństwa przewiduje obronę terytorium narodowego i interesów Francji poza jej granicami za pomocą narodowych i francuskich sił zbrojnych. Zakłada ona także przekonywanie potencjalnego przeciwnika, że jakiegokolwiek działania zbrojne przeciwko Francji, wywołają uderzenia jądrowe powodujące straty przynajmniej równą korzyściom, które zamierza się osiągnąć. Gwarantem tej zasady są przede wszystkim strategiczne siły jądrowe, zwane siłami uderzeniowymi.

Zasada niezawisłości decyzji rządu jest wyrazem dążenia Francji do podkreślenia swej mocarstwowości i odgrywania roli trzeciego jądrowego mocarstwa świata i pierwszego w Europie Zachodniej oraz prowadzenia niezależnej polityki w rozwoju własnych sił jądrowych. Realizacja tej zasady nie oznacza, że Francja przestała być członkiem NATO i nie współpracuje z nim pod względem polityczno-wojskowym.

Zasada wierności międzynarodowym sojuszem i porozumieniem oznacza, że Francja nie zamierza wyizolować się i odrzuca koncepcję niezaangażowania. Inicjatywa Francji w sprawie ożywienia współpracy wojskowej w ramach Unii Zachodnioeuropejskiej<sup>x</sup>

-----  
x/ Unia Zachodnioeuropejska - organizacja wojskowo-polityczna utworzona w 1955 r. na podstawie układów paryskich. Objęła oprócz Francji, W. Brytanii i państw Beneluksu również RFN i Włochy - rozszerzając pakt brukselski; związana z paktem NATO.

/UZE/ jest wyrazem jej solidarności w zakresie wspólnego bezpieczeństwa sojuszników europejskich oraz zwiększania udziału przemysłu francuskiego w produkcji zbrojeniowej i jej standaryzacji w ramach sojuszu. Z tych względów rząd francuski poparł koncepcję zniesienia przez UZE zakazu produkcji przez RFN ofensywnych typów uzbrojenia konwencjonalnego, takich jak bombowce strategiczne i rakiety dalekiego zasięgu.

W aspekcie politycznym większa gotowość Francji do wojskowego współdziałania z NATO odbudowuje jej wiarygodność w sojuszu oraz umacnia jej pozycję w Europie Zachodniej. Niezależnie od związków z NATO, Francja jest związana licznymi porozumieniami polityczno-wojskowymi z państwami afrykańskimi. Realizacja tych porozumień w praktyce ma na celu zabezpieczenie "żywych interesów" Francji w skali globalnej.

Kierując się powyższymi zasadami oraz obowiązującą doktryną odstraszenia strategii dokonują niezbędnych modyfikacji koncepcji strategicznych i zasad użycia sił zbrojnych. U schyłku lat siedemdziesiątych obowiązująca koncepcja strategiczna kładła nacisk szczególnie na rozwój broni jądrowej. Przewidywała ona przystąpienie Francji do działań wojennych, u boku sojuszników z NATO, w momencie naruszenia przez przeciwnika granic Republiki Federalnej Niemiec. W treści tej koncepcji Francuzi traktowali obszar RFN jako strefę własnego bezpieczeństwa, a jej naruszenie miało spowodować bezwzględne włączenie się Francji do wojny.

Wraz z opracowaniem planu modernizacji i rozbudowy sił zbrojnych na lata 1984-1988 w koncepcji tej dokonano wielu zmian. Zdefiniowano strategię "rozszerzonej sanktuaryzacji" warunkującą użycie sił zbrojnych w zależności od zagrożenia "żywych interesów" Francji w ramach trzech stref obrony /pierwsza obejmuje terytorium Francji, druga - terytorium Europy Zachodniej, trzecia - terytoria i departamenty zamorskie oraz państwa afrykańskie, z którymi Francję wiążą porozumienia bilateralne/. W strategii tej pojęcie "żywe interesy" Francji ma znaczenie specyficzne. Nie ograniczają się one bowiem do pewnych obszarów czy rejonów geograficznych, których jak dotychczas wyraźnie nie określono. Dopiero analiza sytuacji polityczno-wojskowej na

określonym obszarze ma dać odpowiedź na pytanie, czy te "żywe interesy" Francji zostały rzeczywiście naruszone. Ta niesprecyzowana definicja została wprowadzona do francuskiej strategii po to, aby zagrożenie można było interpretować w elastyczny, korzystny dla Francji sposób.

W ramach zmian doktrynalno-strategicznych we Francji dokonuje się również modyfikacji wariantów użycia francuskich sił zbrojnych /foliogram 8/. Analogicznie do natowskiej koncepcji "głębokich uderzeń", we Francji wysunięto koncepcję tzw. "bitwy do przodu". W myśl tej koncepcji, francuskie związki operacyjne i taktyczne, rozmieszczone głównie na terytorium własnego kraju, miałyby być przesunięte "do przodu" i użyte na terytorium tego państwa sojuszniczego, gdzie wybuchł konflikt zbrojny. Z uwagi jednak na duże trudności związane z ewentualnym przerzutem wojsk francuskich /oddziaływanie przeciwnika, blokada dróg i lotnisk przez wojska działające na ETW, spotęgowana przerzutem amerykańskich sił wzmocnienia/, zaistniała potrzeba i konieczność zorganizowania w strukturze francuskich sił zbrojnych wyspecjalizowanego mobilnego związku operacyjnego, który byłby zdolny do szybkich interwencji zarówno na ETW, jak i poza jego obszarem.

Rolę tę powierzono - utworzonym w 1985 r. - siłom szybkiego reagowania /pięć dywizji, w tym powietrznoszturmowa na śmigłowcach/. Koordynacja użycia sił szybkiego reagowania w granicach ETW jest szczegółowo badana i analizowana przez Francuzów wspólnie z przedstawicielami sił zbrojnych innych państw NATO.

Znaczącą rolę w polityce militarnej Francji odgrywa coraz ściślejsza współpraca z RFN. Współpraca ta dotyczy nie tylko wspólnych programów zbrojeniowych, ale również wypracowania wspólnych poglądów na temat strategii i taktyki, a tym samym zbliżenia treści doktrynalnych wyrażanych w koncepcjach użycia sił zbrojnych. Coraz częściej politycy i eksperci obu krajów twierdzą, że granica niezależności i odpowiedzialności Francji znajduje się na Łabie a nie na Renie.

## 6. STRATEGIE WOJENNE I KONCEPCJE STRATEGICZNE USA I NATO.

### 6.1. Strategia wojenna USA.

W połowie lat osiemdziesiątych w Stanach Zjednoczonych w końcowej fazie formułowania znajdowała się nowa strategia wojenna - przewidziana na lata osiemdziesiąte i dziewięćdziesiąte. Strategia ta - stosownie do założeń doktryny Reagana - jest określana jako strategia "bezpośredniej konfrontacji" /foliogram 7/.

Istotą tej strategii jest uzyskanie przez Stany Zjednoczone strategicznej przewagi nad Związkiem Radzieckim i osiągnięcie zdolności do uzyskania zwycięstwa w każdej wojnie - tak jądrowej jak i konwencjonalnej prowadzonej zarówno w dowolnym rejonie kuli ziemskiej, jak i przestrzeni kosmicznej.

Podstawowym jej celem jest osłabienie, a następnie zniszczenie systemu socjalistycznego. Już w okresie pokoju zakłada ona prowadzenie niecierpłej konfrontacji z państwami Układu Warszawskiego we wszystkich możliwych płaszczyznach: politycznej, ideologicznej i ekonomicznej. W sferze militarnej przewiduje przygotowanie i prowadzenie wojny przeciwko państwu socjalistycznym w Europie jak i innych rejonach świata, zarówno w skali globalnej jak i ograniczonej.

Strategia "bezpośredniej konfrontacji" przyjmuje powszechną wojnę jądrową za podstawowy rodzaj wojny. Jednakże obecnie przy istniejącej przybliżonej równowadze strategicznej, aby uniknąć uderzenia odwetowego, zakłada przede wszystkim prowadzenie ograniczonej wojny jądrowej poza terytorium Stanów Zjednoczonych. Wojna konwencjonalna natomiast ma stanowić jedynie ważne uzupełnienie wojny jądrowej.

Rozwinięcie<sup>m)</sup> strategii "bezpośredniej konfrontacji" jest sformułowana w 1983 r. Inicjatywa Obrony Strategicznej, zakładająca opracowanie kosmicznych systemów broni przeciwrakietowej i przeciwsatelitarnej /koszt 26 mld dolarów/. Prace studyjne i badania eksperymentalne mają być zakończone do 1990 r., prace konstrukcyjne do 2000 roku, a gotowość operacyjną systemy te mają osiągnąć w latach 2000-2010.

Nowa strategia "bezpośredniej konfrontacji" zakłada następujące główne formy walki przeciwko państwu wspólnoty socjalistycznej, a zwłaszcza Związkowi Radzieckiemu: wojnę gospodarczą,

wojnę psychologiczną, użycie strategicznych sił interwencyjnych, wojnę konwencjonalną w Europie i wojnę jądrową w Europie.

Wojna gospodarcza polega na realizacji szeregu przedsięwzięć restrykcyjnych w dziedzinie gospodarczej i technicznej, zwłaszcza w zakresie handlu i polityki kredytowej, w celu maksymalnego osłabienia gospodarczego państw socjalistycznych. Równocześnie poprzez wprowadzanie nowych broni, zmuszenie Związku Radzieckiego do intensyfikacji zbrojeń i tym samym dalsze ograniczenie możliwości rozwoju gospodarczego.

Wojna psychologiczna jest prowadzona w okresie pokoju i w działaniach wojennych. Jej celem jest polityczno-ideologiczne, gospodarcze, a także militarne osłabienie państw wspólnoty socjalistycznej. W okresie pokoju realizowana jest ona przez szereg oficjalnych organizacji, instytucji, rozgłośni itp., a w czasie wojny głównie przez tzw. jednostki subwersyjne - tj. działań dywersyjno-rozpoznawczych, przewrotowych i propagandowych.

Użycie strategicznych sił interwencyjnych w państwach będących dla imperializmu w sferze szczególnego zainteresowania, w celu obalenia sił postępowych, zapewnienia sobie dostępu do źródeł surowców, czy poprawienia położenia. Siłami takimi dysponują obecnie Stany Zjednoczone, Wielka Brytania i Francja. Są one przystosowane do szybkich przerzutów drogą powietrzną i morską i prowadzenia przez długi czas działań samodzielnych w odległych od baz rejonach.

Wojna konwencjonalna w Europie. W przypadku nieosiągnięcia przez imperializm amerykański polityczno-strategicznych celów za pomocą innych form oddziaływania możliwe jest rozpoczęcie i prowadzenie przez NATO długotrwałej wojny przeciwko państwom wspólnoty socjalistycznej, wojny konwencjonalnej, ale prowadzonej przy stałym zagrożeniu przejścia przez NATO do użycia broni jądrowej. W tym celu przewiduje się zwiększenie pierwszego rzutu strategicznego sił zbrojnych NATO w Europie i znaczne zwiększenie jego siły ognia i uderzeniowej poprzez wyposażenie wojsk w nowoczesne, precyzyjne rozpoznawczo-uderzeniowe środki walki.

W zakresie rozpoczynania takiej wojny Pentagon orientuje się na zmasowane uderzenia radioelektroniczne w celu zakłócenia systemu rozpoznania i dowodzenia Zjednoczonych Sił Zbrojnych UW,

szybkie osiągnięcie przewagi w powietrzu, zmasowane uderzenia na zgrupowania wojsk i obiekty infrastruktury w głębi terytoriów państw UW, przy jednoczesnym uderzeniu lądowo-powietrznym zgrupowań uderzeniowych.

Wojna jądrowa w Europie może mieć miejsce w przypadku nieosiągnięcia zakładanych celów przez NATO w wojnie konwencjonalnej lub na samym początku konfliktu zbrojnego, w celu szybkiego i całkowitego rozbicia ZSZ UW. Może mieć ona bardzo różnorodny przebieg. Może być stopniowo eskalowana lub prowadzona od początku przy użyciu całego posiadanego potencjału nuklearnego w formie zmasowanych i grupowych uderzeń jądrowych.

Nowa amerykańska strategia jest awanturniczą koncepcją konfrontacji z państwami socjalistycznymi i siłami postępowymi we wszystkich możliwych płaszczyznach. Stanowi ona duże zagrożenie dla pokoju światowego, gdyż oparta jest na założeniach uzyskania przewagi w strategicznych środkach jądrowych i kosmicznych, horyzontalnej eskalacji konfliktów i globalnego interwencjonalizmu

12.01.88 r. prezydentowi Reaganowi przedstawiono do rozpatrzenia specjalny raport, zalecający przyjęcie przez USA nowej strategii "zróznicowanego odstraszania", bardziej agresywnej i o zdecydowanie antysocjalistycznej wymowie.

Zawarte w raporcie koncepcje i zalecenia w dużej mierze są odbiciem poglądów wyrażanych przez autorów /H.Kössinger, Z.Brzeziński/ już wcześniej w różnego rodzaju publikacjach i wystąpieniach. Bazują one na fundamentalnym założeniu o rzekomym istnieniu stałego zagrożenia fizycznego i ideologicznego Zachodu ze strony Związku Radzieckiego i innych państw socjalistycznych. Stąd też autorzy dokumentu podtrzymują tezę o konieczności zachowania przez NATO strategii odstraszania jądrowego w zmodyfikowanej wersji mającej gwarantować utrzymanie pokoju między obu przeciwstawnymi sojuszami na warunkach zachodnich. Depuszczają przy tym użycie broni jądrowej małej mocy w wojnach ograniczonych.

Wychodząc z założenia, że wybuch wojny w Europie jest mało prawdopodobny, autorzy zalecają przeniesienie większego wysiłku walki ze Związkiem Radzieckim i socjalizmem na rejony konfliktów lokalnych, wzywając jednocześnie do obalenia sił postępowych, prosocjalistycznych rządów w państwach trzeciego świata.

Stąd też nawołują autorzy do rozbudowy amerykańskich sił specjalnego przeznaczenia, rozbudowy i zwiększenia ruchliwości sił szybkiego reagowania /foliogram 10/ oraz rozwoju systemów rozpoznawczych, w tym satelitarnych.

Jedną z głównych myśli raportu jest zwrócenie większej uwagi przez następane administracje amerykańskie na rozwój nowoczesnego uzbrojenia konwencjonalnego o dużej precyzji i sile rażenia oraz środków jądrowych małej mocy, które - zdaniem autorów - mogą być stosowane efektywnie w każdej wojnie i na dowolnym teatrze wojny.

## 6.2. Strategia wojenna i koncepcje strategiczne NATO /fol.7,11-14/

Od 1967 r. w NATO przyjęto strategię "elastycznego reagowania" /foliogram 7/ zakłada ona kombinowane stosowanie przeciwko państwu socjalistycznym sił i środków z dziedziny polityczno-ideologicznej, ekonomicznej i wojskowej. Różnorodne warianty działań przewidują łączenie akcji polityczno-dyplomatycznych, dywersyjnych, ideologicznych i gospodarczych z selektywnym, eskalowanym użyciem potencjału militarnego, mogącym przybierać formy prowokacyjnego demonstrowania siły, działań bojowych o ograniczonej skali lub pełnego zastosowania wszystkich środków walki. Założenia strategii skupiły zasadniczą uwagę na przygotowaniu i prowadzeniu wojny ograniczonej, mającej zapewnić osiągnięcie w Europie celów polityki paktu i nie powodować rozszerzania konfrontacji zbrojnej między Stanami Zjednoczonymi i Związkiem Radzieckim. Broń jądrowa została uznana za środek zagrożenia państwem socjalistycznym, a w przypadku konfliktu zbrojnego - za środek selektywnego lub nieograniczonego niszczenia potencjału militarnego i gospodarczego strony przeciwnej.

Przyjęcie przez NATO strategii elastycznego reagowania nie oznaczało rezygnacji z planów frontalnego ataku na system socjalistyczny. Powszechna wojna jądrowa była nadal traktowana jako jeden z możliwych wariantów konfliktu zbrojnego w Europie - choć nie główny.

Intensywna rozbudowa potencjału militarnego NATO pod koniec lat siedemdziesiątych i początku osiemdziesiątych była ściśle związana z szerokimi przygotowaniami sił zbrojnych paktu do prowadzenia w Europie wojny w różnych wariantach.

Od 1984 r. trwają prace nad adaptowaniem na potrzeby NATO amerykańskiej strategii "bezpośredniej konfrontacji", co jest oceniane jako etap wprowadzenia największych - jak dotychczas - zmian do treści postanowień strategii "elastycznego reagowania". Rezultaty tych prac nie przyniosą zmiany nazwy; ich skutkiem ma być - jak się zakłada - zasadnicza zmiana treści, pod kątem nadania jej jednoznacznego zaczepnego charakteru.

Obowiązująca w NATO strategia "elastycznego reagowania" przewiduje prowadzenie powszechnej wojny lub wojny ograniczonej.

Zarówno powszechna wojna jak i ograniczona może być prowadzona z użyciem broni jądrowej lub tylko środkami konwencjonalnymi.

Powszechna wojna jądrowa to globalny konflikt zbrojny między koalicjami, czyli Układem Warszawskim i Paktem Północnoatlantyckim, w którym zostaną użyte wszystkie istniejące rodzaje broni - tak jądrowe jak i konwencjonalne. Głównym obszarem działań będzie europejski teatr wojny, a decydującymi środkami walki będą strategiczne siły jądrowe Stanów Zjednoczonych oraz europejskich państw NATO - Wielkiej Brytanii i Francji. Wojna taka może trwać bardzo krótko lub w określonych sytuacjach rozciągać się na całe tygodnie, a nawet miesiące. Możliwość wygrania takiej wojny mają zapewnić nowe budowane amerykańskie systemy do prowadzenia wojny w kosmosie i zwalczania pocisków balistycznych przeciwnika.

Za zasadniczy wariant działań w powszechnej wojnie jądrowej przyjmuje się jednoczesne zniszczenie sił zbrojnych, ważnych centrów administracyjno-politycznych, przemysłowych i innych obiektów o znaczeniu ekonomicznym i wojskowym na całej głębokości terytoriów państw UW, uderzeniami strategicznej, operacyjno-taktycznej i taktycznej broni jądrowej. Dla wykorzystania skutków jej użycia przewidziane są zdecydowane działania sił lądowych, powietrznych i morskich. Specjaliści USA i NATO uważają, że już około 2000 roku będzie możliwe osiągnięcie celów powszechnej wojny jądrowej w ramach powszechnej wojny konwencjonalnej.

Powszechna wojna konwencjonalna nie oznacza całkowitej rezygnacji z broni jądrowej. Ma ona stworzyć warunki do realizacji głównego celu politycznego wojny - zniszczenie socjalizmu - przy użyciu konwencjonalnych środków walki i ograniczeniu działań wojennych do Europy. Tą drogą kierownictwo Stanów Zjednoczonych dąży do uchronienia swego terytorium przed odwetowym

uderzeniem radzieckiego potencjału strategicznego i pośrednimi skutkami masowego użycia broni jądrowej. Pośrednio chodzi o skierowanie wyścigu zbrojeń na nowe, konwencjonalne, bardzo skomplikowane i drogie systemy broni, a tym samym gospodarcze osłabienie państw wspólnoty socjalistycznej.

Strategicznym wyrazem takiego zamiaru jest operacyjno-strategiczna koncepcja "głębokich uderzeń".

Głównymi zadaniami sił zbrojnych NATO w powszechnej wojnie konwencjonalnej ma być zniszczenie Zjednoczonych Sił zbrojnych UW oraz opanowanie ich terytoriów. Stratedzy NATO liczą się z działaniem długotrwałym i olbrzymim wysiłkiem. Za warunek powodzenia uważają oni konieczność istotnej zmiany stosunku sił w Europie na swoją korzyść. Cel ten może być osiągnięty poprzez spowodowanie kryzysu gospodarczego w poszczególnych państwach lub w całej wspólnotie socjalistycznej a tym samym osłabienie zdolności obronnych; uwikłanie Związku Radzieckiego w konflikty zbrojne w innych regionach świata oraz uzyskanie przez NATO znacznego jakościowego wyprzedzenia technologicznego w jądrowych i konwencjonalnych systemach broni.

Wojna ograniczona z użyciem lub bez użycia broni jądrowej jest ściśle związana z modyfikacją koncepcji strategicznej "wysuniętych rubieży" oraz znacznym zwiększeniem, na początku lat osiemdziesiątych, gotowości i możliwości bojowych wojsk NATO. Celem takiej wojny może być opanowanie jednego lub kilku państw socjalistycznych.

Do 1979 r. tj. do podwójnej decyzji NATO o rozmieszczeniu w Europie 572 eurostrategicznych pocisków "Pershing 2" i "Cruise" wojna ograniczona była traktowana jako jeden z etapów eskalacji działań wojennych na ETW, która w końcowej części powinna doprowadzić do powszechnej wojny jądrowej.

Obecnie uważa się, że konwencjonalne siły paktu w połączeniu ze strategicznymi, eurostrategicznymi, operacyjno-taktycznymi i taktycznymi siłami jądrowymi paktu będą mogły osiągnąć cele wojny bez wsparcia ze strony amerykańskiego strategicznego potencjału jądrowego. Tym samym wojna ograniczona w Europie ma być samodzielnym strategicznym rodzajem wojny.

Działania bojowe mają być prowadzone w oparciu o założenia koncepcji strategicznej "wysuniętych rubieży" i operacyjno-strategicznej "głębokich uderzeń".

Koncepcja strategiczna "wysuniętych rubieży" została opracowana przez dowództwo Bundeswehry a przyjęta przez pozostałe państwa członkowskie w 1963 r.

Istotą jej polega na takim terytorialnym rozmieszczeniu sił zbrojnych NATO i utrzymaniu ich w takim stanie gotowości bojowej, aby w przypadku wybuchu konfliktu zbrojnego były one zdolne do natychmiastowego przeniesienia działań wojennych poza terytorium RFN; w pierwszym etapie - na wschód od Łaby, a w drugim - na wschód od Odry.

Natarcie ZSZ ~~W~~ ma zostać załamane już w jego początkowej fazie. Głębsze włamania /głębokość rejonu obrony dywizji pierwszego rzutu/ lub naruszenie systemu OP ma spowodować przejście do działań z użyciem broni jądrowej.

Koncepcja "wysuniętych rubieży" przewiduje udział w ewentualnej wojnie wszystkich rodzajów sił zbrojnych, łącznie ze strategiczną bronią jądrową europejskich państw NATO.

Z założeń tej koncepcji wynikają wymagania dotyczące rozmieszczenia i wyposażenia wojsk /foliogram 11/. Związki taktyczne pierwszego rzutu północnej i centralnej grupy armii wraz z taktycznymi środkami napadu jądrowego powinny być już w czasie pokoju rozmieszczone jak najbliżej granic państw Układu Warszawskiego, a siły lądowe dysponować zwiększoną mocą uderzenia, wysoką ruchliwością w skali operacyjnej i taktycznej oraz być w gotowości do prowadzenia zaskakujących operacji zaczepnych.

Dalsza modyfikacja koncepcji strategicznej NATO wiąże się z zaakceptowaniem w 1984 r. planu Rogersa pod nazwą operacyjno-strategicznej koncepcji "głębokich uderzeń".

Koncepcja operacyjno-strategiczna głębokich uderzeń /foliogram 12/ oparta jest na założeniu, że na ETW ma miejsce głębokie urzutowanie sił przeciwnika. Istnienie silnych drugich rzutów i odwodów zapewnia przeciwnikowi inicjatywę, elastyczność działania, a także możliwość koncentracji sił i wykonywania uderzeń na wybranych przez niego kierunkach. W związku z tym koncepcja operacyjno-strategiczna głębokich uderzeń zakłada wykorzystanie wszystkich sił i środków, początkowo konwencjonalnych - zwłaszcza precyzyjnego i powierzchniowego rażenia a w razie potrzeby

także jądrowych i chemicznych głównie w celu obezwładnienia lotnictwa przeciwnika na ziemi, izolacji pola walki i bitwy przed podchodzącymi odwodami taktycznymi, operacyjnymi i strategicznymi. Zakłócenia pracy systemu dowodzenia i komunikacji oraz działalności zaplecza na terytoriach państw UW. Zakłada się przy tym stworzenie siłom zbrojnym NATO warunków do operacyjnego rozwinięcia i wykonania decydujących uderzeń, a tym samym uzyskania i utrzymania inicjatywy strategicznej w wojnie.

Za główny wariant rozpoczęcia wojny ograniczonej przyjmuje się w NATO zaskakujące działania silnych zgrupowań uderzeniowych poprzedzone krótkim operacyjnym rozwinięciem wojsk; zakłada się przy tym szybkie uzyskanie inicjatywy strategicznej.

Charakterystycznymi elementami operacyjnymi nowej koncepcji są między innymi założenia:

- niszczenia w pierwszej kolejności głównych elementów systemu rozpoznania radiolokacyjnego i baz lotniczych państw UW;

- uderzenia bronią precyzyjnego rażenia na głębokościach do 300 km, które będą skierowane głównie na wojska drugiego i trzeciego rzutu operacyjnego ZSZ UW;

- uderzenia głębsze /do 1000km/, które będą skierowane zasadniczo na sparaliżowanie zaplecza na terytoriach państw UW.

Zgodnie z koncepcją głębokich uderzeń w pierwszym rzędzie realizowany będzie kompleks przedsięwzięć ukierunkowanych na:

- niszczenie środków rakietowych przeciwnika;

- obezwładnienie lotnictwa przeciwnika poprzez niszczenie pasów startowych, infrastruktury, samolotów i siły żywej na lotniskach;

- niszczenie kluczowych obiektów komunikacyjnych /mostów, węzłów drogowych i kolejowych itp./ w celu opóźnienia lub nie-  
depuszczenia wprowadzenia do działań drugich rzutów i odwodów;

- zwalczanie wojsk pierwszego rzutu operacyjnego z równoczesnym atakowaniem drugich rzutów i odwodów;

- obezwładnienie systemu dowodzenia, łączności, kierowania i rozpoznania z wykorzystaniem sił i środków walki radioelektronicznej.

Powodzenie głębokich uderzeń, według poglądów NATO, zależy będzie głównie od właściwego wykorzystania wysoce efektywnych systemów rozpoznania i rażenia ogniowego oraz dowodzenia. W związku z tym, w celu regulaminowego określenia zakresu odpowiedzialności dowódców poszczególnych szczebli oraz właściwego wykorzystania systemów rozpoznania i ognia zostały wprowadzone pojęcia "rejonu zainteresowania" i "rejonu oddziaływania ogniowego".

Rejonem zainteresowania ma być obszar, z którego dowódca określonego szczebla zobowiązany jest zbierać dane z rozpoznania przeciwnika. Głębokość rejonu ma wynosić odpowiednio dla: batalionu - 15 km, brygady - 70 km, dywizji - 150 km, korpusu armijnego - 300 km, grupy armii - 1000 km i TDW - powyżej 1000 km.

Rejonem oddziaływania ogniowego ma być obszar, w którym dowódca danego szczebla musi zwalczać i niszczyć przeciwnika siłami i środkami organicznymi, wzmocnienia i wsparcia. Głębokość rejonu wynosić będzie dla: batalionu - 5 km, brygady - 15 km, dywizji - 70 km, korpusu armijnego - 150 km, grupy armii - 300 km i TDW - 1000 km.

Powyższy podział powoduje, że dowódca odpowiedniego szczebla dowodzenia zobowiązany jest do zwalczania jednego z rzutów przeciwnika na całą głębokość swych możliwości ogniowych oraz rozpoznania i przewidywania zamiaru działań wojsk kolejnego rzutu ugrupowania bojowego lub operacyjnego.

Głównymi środkami ogniowymi zabezpieczającymi realizację tej koncepcji mają być rozpoznawczo-uderzeniowe systemy zwalczania wojsk pancernych i zmechanizowanych, systemy niszczenia środków radioelektronicznych, pociski raketowe i lotnicze systemy do niszczenia lotnisk oraz środki o dużej celności i zdalnego minowania narzutowego.

W konsekwencji wprowadzenia koncepcji głębokich uderzeń /zwalczania drugich rzutów - z języka angielskiego FOFA/ działania konwencjonalne na ETW podzielono na trzy podstawowe, równorzędne i jednocześnie realizowane "strefy działań bojowych", w których mogą uczestniczyć siły i środki różnych szczebli dowodzenia, wszystkich rodzajów sił zbrojnych /foliegram 14/.

"Pierwsza strefa" określane są działania bojowe w strefie przygranicznej, nazywane również "walką bezpośrednią". Działania te mają prowadzić, przede wszystkim, pierwszorzutowe dywizje wspierane artylerią, raketami i lotnictwem, na głębokość od 5 do 30 km, nazywane "strefą ataku" w ramach współdziałania między korpusami. Realizacja zadań w tej strefie ma się sprowadzać do zwalczania drugich rzutów i odwodów taktycznych oraz opóźniania i zwalczania drugich rzutów i odwodów armijnych wprowadzanych do walki i znajdujących się w strefie ataku /od 30 do 5 km od przedniego skraju/. Obezwładnianie lub nawet chwilowe zatrzymywanie podchodzącego przeciwnika, ma być wykorzystywane do wykonania kolejnych uderzeń w celu spotęgowania wcześniej zadanych strat, uniemożliwienia mu zorganizowanej realizacji planowanych zadań, utrudnienia odtworzenia zdolności bojowej, a poprzez to wydłużenie jego czasu wejścia do walki i stworzenia korzystniejszych warunków do prowadzenia "walki bezpośredniej", dzięki rozbijaniu częściami podchodzących sił.

"Druga strefa" określane jest atakowanie drugich rzutów i odwodów poza "strefą walki bezpośredniej" w tzw. "strefie ataku średniego zasięgu" /na głębokość od 30 do 150 km/. Realizacja zadań w tej strefie ma się sprowadzać do atakowania tych sił, które nie opóźnione miałyby umożliwić wejście do "walki bezpośredniej" w ciągu 1-2 dni. Zakłada się, że w ramach "ataku średniego zasięgu" uderzenia będą skuteczne, jeżeli spowodują opóźnienia nie mniejsze niż 12 godzin.

Głównym koordynatorem i wykonawcą tej strefy ma być dowództwo grupy armii a uczestnikami - jednostki grupy armii, korpusy armijne oraz wydzielone siły PTSP. W strefie tej dużą rolę do spełnienia mają również desanty powietrzne, grupy specjalne i grupy dywersyjne-rozpoznawcze.

"Trzecia strefa" działalności bojowej określane są działania bojowe lotnictwa, związane z walką o przewagę w powietrzu, obroną powietrzną, ~~skrzyn~~ izolacją rejonu działań i wsparciem lotniczym w tzw. "strefie ataku dużego zasięgu" /od 150 do 800 i więcej km/. Realizacja tych zadań w strefie ma się sprowadzać do zwalczania sił głównie w marszu po drogach lub przewożonych transportem kolejowym, stanowiących nierozproszone i wrażliwe na uderzenia cele.

Obiektami ataku mają być drugorzutowe armie i fronty a ponadto obiekty systemu obrony powietrznej, stanowiska kierowania i dowodzenia wyższych szczebli, bazy materiałów wojennych, węzły komunikacyjne itp.

Głównym koordynatorem "ataku dużego zasięgu" ma być Naczelne Dowództwo PSZ NATO w Europie i dowódca TDW, a wykonawcą przede wszystkim Połączone Siły Powietrzne oraz jednostki pocisków raketowych a także wojska specjalnego przeznaczenia.

Przedstawiona wyżej koncepcja rozgrywania wojny w Europie zakłada wykonanie w jednym czasie uderzeń na całą głębokość operacji i spustoszenia przedpola bitwy jeszcze przed jej rozpoczęciem.

Przybliżona równowaga strategicznych broni jądrowych USA i ZSRR stała się inspiracją dla polityków i wojskowych głównych państw NATO do poszukiwania rozwiązań zapewniających uzyskanie przewagi strategicznej w wojnie między przeciwstawnymi ugrupowaniami politycznymi.

Przewaga oczekiwana nie ma wynikać z przewagi liczebnej w stanach osobowych i podstawowych rodzajach broni - tradycyjnie stanowiących i możliwościach zaczepnych.

Przewaga ma wynikać ze zdecydowanie większych /w porównaniu z UW/ możliwości w zakresie niszczenia ofensywnych sił przeciwnika oraz obrony własnych wojsk i swego terytorium. W rezultacie NATO ma uzyskać taką przewagę, która stworzyłaby mu warunki do rozwinięcia działań zaczepnych dla osiągnięcia zakładanych celów wojny bez stosowania broni jądrowej.

Program konwencjonalnego wzmocnienia Europy Zachodniej zakłada zmniejszenie uzależnienia planów wojennych NATO od broni jądrowej. W połowie lat dziewięćdziesiątych konwencjonalny potencjał paktu ma w przybliżeniu równoważyć "odstraszenie jądrowe", czyli gwarantować możliwości zadania UW /przed wkroczeniem na terytorium jego państw/ strat, które wykluczyłyby zdolność ich sił zbrojnych do prowadzenia działań zaczepnych.

Do najważniejszych dziedzin osiągnięć naukowo-technicznych mających decydujący wpływ na zwiększenie możliwości wyposażenia wojsk w nowe, wysoce sprawne systemy broni konwencjonalnych i sprzętu bojowego należą:

1/ Mikroelektronika wykorzystywana w radiolokalizacji, radio nawigacji, obrazowaniu informacji rozpoznawczych, WRE, łączności

i w systemach identyfikacyjnych;

2/ Oprogramowanie komputerów radykalnie zwiększające różnorodność ich zastosowań;

3/ Technologia materiałów /ceramiki, materiały kompozytowe, światłowodowy/ stwarza zupełnie nowe możliwości w dziedzinie budowy silników, pocisków i pancernej.

Wykorzystanie nowych osiągnięć naukowo-technicznych na potrzeby konwencjonalnej przewagi nad UW, na zapewnić siłom zbrojnym paktu:

- ciągły dopływ danych rozpoznawczych w czasie zbliżonym do rzeczywistego;

- niedopuszczenie do wykorzystania przez UW ofensywnych możliwości jego wojsk;

- wysoki poziom gotowości mobilizacyjnej i bojowej oraz duża odporność na oddziaływanie ogniowe przeciwnika a także zakłócanie systemów dowodzenia, rozpoznania i kierowania bronią;  
- znaczne zwiększenie możliwości bojowych głównie przez szerokie wprowadzenie do uzbrojenia wojsk broni precyzyjnych i powierzchniowego rażenia, a zwłaszcza środków walki o cechach inteligentnych.

Uruchomienie tego programu jest przejawem praktycznego zastosowania przez państwa Europy Zachodniej treści Reganowskiej strategii bezpośredniej konfrontacji. Strategia ta m.in. zakłada zmusić państwa socjalistyczne do zwiększenia nakładów na obronę przez co doprowadzić do drastycznego obniżenia poziomu życia, czym wywołać niekorzystne skutki wewnętrzne. Zachód nie kryje się z tymi prognozami, których konsekwencją mogą być niepokoje społeczne.

Rada NATO na sesji w czerwcu 1988 r. zadeklarowała gotowość do rozwoju stosunków między Wschodem i Zachodem, warunkując zdynamizowanie postępu w tym zakresie od pogłębienia procesów demokratyzacji wewnętrznej, rozszerzenia praw człowieka oraz modernizacji gospodarki w krajach Układu Warszawskiego. Ponadto stwierdziła, że na skutek zachodzących zmian wewnętrznych w Europie Wschodniej trudno uznawać obecnie za monopolistyczny /jednolity politycznie/ blok państw komunistycznych i w związku z tym zaleciła zróżnicować podejście do każdego z nich, stosownie do konkretnej sytuacji wewnętrznej danego państwa. NATO zamierza więc wywierać określone naciski na wybrane państwa Układu w celu spowodowania w nich korzystnych dla paktu zmian polityczno-społecznych.

ZAKOŃCZENIE

U schyłku kadencji Reagana w Białym Domu zapisało się na konto wydatków Pentagonu 2 200 mld dolarów - sumę obłądną, która umożliwiła co prawda powstanie bagna korpucji, ale nie zwiększyła w istotny sposób bezpieczeństwa Ameryki i jej sojuszników.

Wydaje się, że zarówno Reagan jak i Gorbaczew zrozumieli, iż nieposkromiony wyścig zbrojeń nie przynosi korzyści nikomu, a szkodzi wszystkim. Dziś prezydent i sekretarz generalny zdają się być jednomyślni, że skoro nie da się podważyć militarnej równowagi między Wschodem a Zachodem, to w każdym razie lepiej ją ustalić na niższym poziomie kosztów i ryzyka, gdyż niepoznaczony wyścig zbrojeń działa destabilizująco. W obu stolicach górę wziął także bardzo trzeźwy pogląd w sprawie znaczenia Trzeciego Świata i Trzeciej Siły. Wczorajsi wrogowie w polityce światowej dziś określają się jako rywale w pokojowym współistnieniu. Według sekretarza generalnego "pokojowe... współistnienie nie jest jedynie przerwą na złapanie oddechu przed starciem lecz warunkiem wspólnego przeżycia."

LITERATURA

A. Jawna

1. A. Jakowlew: Od Trumana do Reagana. Doktryny i realia wieku nuklearnego. Interpres 1987.
2. J.Lider: Doktryna wojenna Wielkiej Brytanii. MON 1964.
3. M.Gulczyński: Determinanty polityki zagranicznej USA. MON 1976.
4. Cz.Małachowski: Doktryny RFN, doktryna zjednoczeniowa F.J.Sztrausa. MON 1981.
5. Nauka i doktryna wojenna. MON 1984.
6. Republika Federalna Niemiec w strategii imperializmu. WAP 1983.
7. Z.Szczerbowski: Polityka wojskowa USA od Cartera do Reagana. MON 1984.
8. L.Kościuk: Założenia doktrynalne i potencjał wojskowy NATO na Europejskim Teatrze Wojny na początku lat osiemdziesiątych. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych 1984.

B. Niejawna

1. Taktyka i sztuka operacyjna sił zbrojnych głównych państw NATO - podręcznik cz.I t.I, ASG WP 1988 nr pf 2599.
2. Strategie i poglądy państw NATO na prowadzenie wojny w Europie. Szt.Gen. 1214/85.
3. Komunikaty Rozpoznawcze od 1983 r.
4. Kompendium Sił Zbrojnych państw NATO. Szt.Gen. 1290/87.
5. Doktryny narodowe głównych państw NATO. ASG WP nr pf 2269.

FOLIOGRAMY /w katedrze tylko przy pierwszym egzemplarzu/:

1. Polityka narodowa.
2. Doktryna narodowa.
3. Strategia narodowa.
4. Strategia wojenna.
5. Koncepcja strategiczna.
6. Współzależność podstawowych pojęć.
7. Ewolucja doktryn, strategii wojennych a koncepcji strategicznych USA i NATO.

- 7a. Główne formy walki.
- 7b. Rodzaje wojen.
8. Stan sił zbrojnych USA, RFN, WB i Francji.
9. Wykaz najważniejszych stanowisk wojskowych w organach NATO obsadzonych przez RFN.
10. Siły szybkiego reagowania USA.
11. Siły zbrojne NATO na SE TDW i w strefie CB i BZ.
12. Koncepcja operacyjno-strategiczna głębokich uderzeń.
13. Siły szybkiego reagowania NATO.
14. Strefy działań bojowych PSZ NATO.

Wykonano w 3 egz.  
Egz.nr 1-3 Bibl.Nauk.DZS  
Wyk.płk Kozłowski  
Druk. L.Ł.  
Nr ks.masz. pf 37/RW

